

Norsk Folketidning

Bladet udkommer hver Lørdag og koster for Hverdingaaret paa fint Papir 48 sk (Postporto 8 sk), simplere Papir 30 sk (Postporto 5 sk).

No. 20.

Kristiania den 16 Maj 1868.

3^{die} Mæg.

Indhold:

Ejdsvoldsbygningen (med Billede). — 17 Maj 1868. —
Fra Wisconsin. — De sidste Begivenheder. — Kristiania —
Nyheder.

Ejdsvoldsbygningen.

Medbergere! Vi staa her ved en
Borgeraadens Triumfsøjte, ved et Fæ-
drelandets Altar.

Henr. Bergelands Tale 17 Maj 1833.

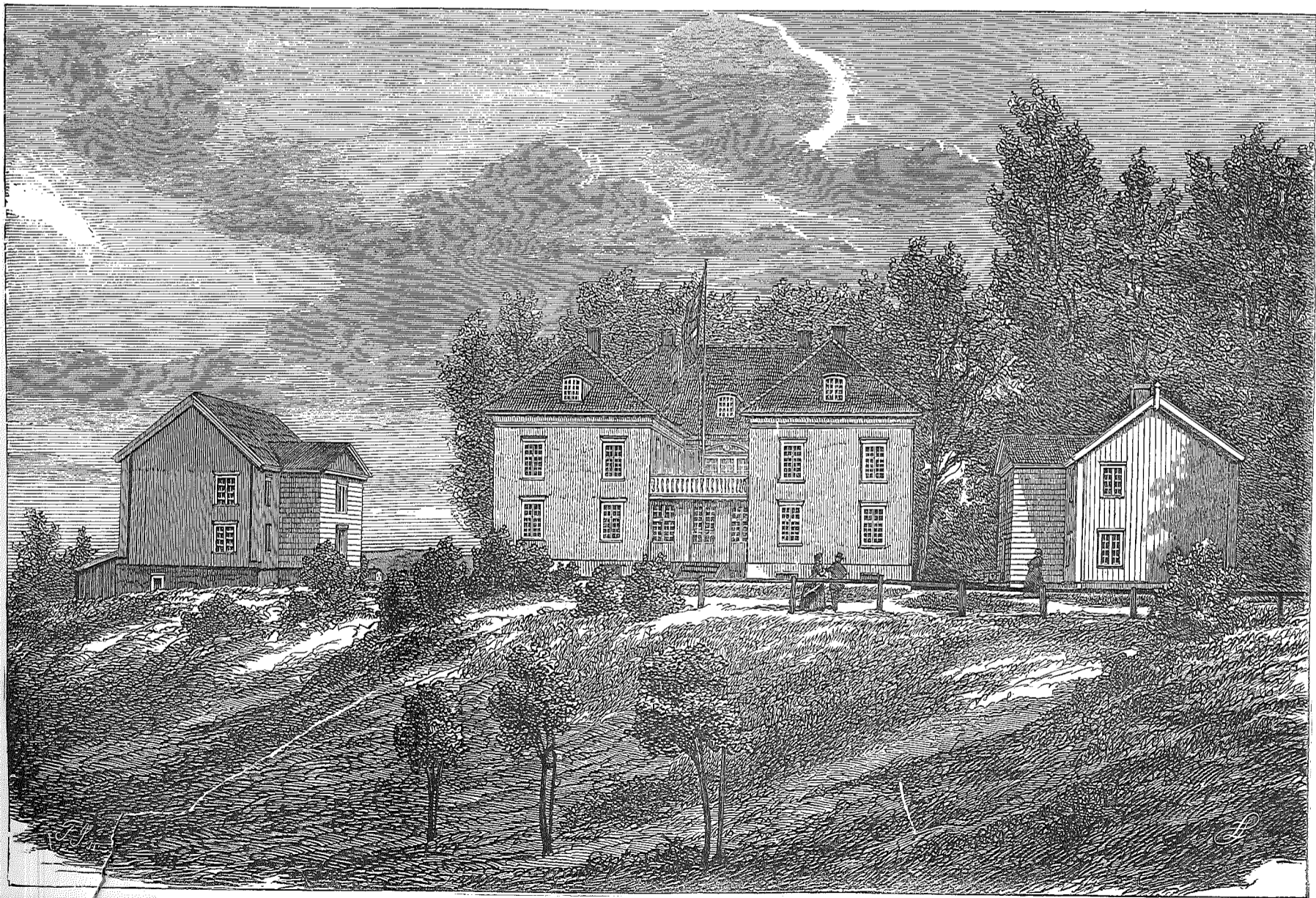
De dyrebare Minder, der knytter sig til Ejds-
voldsbygningen, bliver os kjerere, jo højere vi
statter de Guder, som Storverket her den 17 Maj
1814 har skjenket os. Saalænge Norge lever som
selvstændig og fri Stat, vil ogsaa Ejdsvoldsmin-
derne leve og styrke Folkets Selvstændighedsfø-
lelse og Kjærlighed til Friheden. Thi fra Stor-
verket paa Ejdsvold vil Folket hente Kraft og

Mod og Haab, og om det engang atter fulde
times vort Land at vælge mellem Frihed og Un-
derkastelse, vil Folket aldrig betænke sig paa at gjen-
tage Valget fra 1814. Vore Fædres Daad skal
stedse indgyde os den Tro og Forvisning, at det
Folk, der stoler paa Gud og sig selv, vil kunne
hævde sin Ret til at leve frit og selvstændigt, selv
om hele Europa har en anden Mening. Og ikke
alene vil en saadan Gjerning være et Folks Ret,
den er ogsaa dets uafviselige Pligt, en historisk
Nødvendighed, der vil skabe et Folks Lykke og
indgyde de andre Nationer Højagtelse for det.
Og saaledes er det ogsaa gaaet: Vore Fædres
Erklæring om at ville være et frit og selvstæn-
digt Folk afvæbnede vore Fiender, erhvervede os
Europas Højagtelse og gjorde det svenske Folk til
vor trofaste Ven og broderlige Vaabensfælle.

Vort Billede idag viser Ejdsvoldsbygningen,
seet fra Hovedindgangen. Bygningen er prunk-
løs, som det sømmer sig et lidet Folk af Bønder

og Sjømænd. Efter at være bleven Nationens
Ejendom, er den bleven udstyret med et Billed-
galleri, der indeholder en hel Del Ejdsvolds-
mænds Portræter. Disse er saagodt som det
Eneeste, der indesluttet af Bygningens Vægge,
og Fantafien har saaledes frit Spillerum til at
udmale sig Forholdene i de minderige Dage i
April og Maj 1814. En gammel Ejdsvolds-
mand, Sergeant Haslum, har det Hverv at passe
Bygningen og viser med Velvilje alle Fremmede
omkring, dem han ogsaa meddeler Smaating fra
Rigsforsamlingens Møder.

Den 17 Maj 1864 fejredes her Landets
Hovedfest i Anledning af 50-Aarsdagen for vor
Frihed og Selvstændighed. Den hele Bygning
var da smykket med Flag og Blomster og Grønt.
I Almindelighed bliver Frihedsdagen altid fest-
ligholdt paa Ejdsvold, og dertil har Befolk-
ningen en dobbelt Opfordring: Dagen og den
Gave, Henrik Bergeland paa sit sidste Sygeleje

Ejdsvoldsbygningen.

ffjænkede til Eidsvolds Formandskab, nemlig 17de Maj-Bokalen, denne er af Sølv og har følgende Indskrifter:

Gid 17de Maj, den Belsignte blandt Dage,
bestandig maa skjønne vende tilbage.

I Eidsvold er Noriges Frihed fød.
Thi tøm der med Subel mit Gylbenkjød.

17 Maj 1868.

Sang til Flaget.

Det Kors i Flagets røde Bund
det bar vort Folk i Nødens Stund,
mens blegt det stod
i Svælt og Blod
og ingen Frelsens Udvej saa,
men kun sin Ret det stolte paa.

Det vore store Fædre var,
som dette Flag til Sejr frembar;
kun Herren ved,
hvor tungt de stred,
og Duget den er farvet rødt
af Folkets Blod, som for det fød.

Men Korset er den stærke Tro,
som har i Nordmandshjertet Bo,
som tunge Raar
og Trængselsaar
og Nød og mørke Tider bær,
den Tro, at „Gud han ataat er“.

Det Folk er væbnet mest paa Jord,
som stærkest paa sin Frihed tror.
For Nederlag
det har et Flag,
som sjunger midt i Folkets Sorg:
„Vor Gud han er saa fast en Borg“.

Og Korset i vort frie Flag
er Spiret paa det norske Tag.
Mens Vejret tog
og Lynet slog
saa Folket, at et Tegns det var,
som Frelse for dets Frihed bar.

Det Kors er gammelt her i Nord,
var engang Hammeren for Thor.
Nu Folkets Kraft
ta'r om dens Skaf
og slaar i Fredens Jdræt Slag,
lig Gudens gamle Jstun-Lag.

Det korjer Kirke, Lov og Flag
og vier ind vor frie Dag;
hvorhen vi foer
i Syd og Nord,
det stod i Folkets Hjertegrund
som hist i Flagets røde Bund.

Sa frie Hjerter har Dig farv't
Du sagde Flag, som vi har arv't.
Belsign idag
vor Folkesag,
og blom fra Mast, fra Raa og Stang
Du Norges fronte Frihedsfang!

Jonas Lie.

Fra Wisconsin.*)

af Eb.

En Nordmand, vi vil kalde N., havde bosat sig i Wisconsin. Paa samme Tid drev en Mand, der kaldte sig Doktor Smith paa alle Slags Uvæsen blandt de norske Setlere. Han optraadte snart som Læge, snart som Præst og snart som Sagfører. Af Navnet vil man skjønne, hvad Slags Fyr han var; thi neppe er Noget kommen til fremmede Lande, og han kalder sig Smith for sine Dyders Skyld. N. havde ved enkelte Anledninger generet ham, naar hans Uvæsen blandt de

Norske blev for galt, og Smith pønsede derfor paa at hævne sig. Lejligheden tilbød sig snart, og han fandt et bekvemt Redskab i en vis Kari Knudsen, med hvem han sagdes at staa paa en fortrolig Fod.

Denne Dame var gift med en vis Lars Knudsen, af hvem N. havde kjøbt et Stykke Land. Lars havde underskrevet Skjødet; men i dette høflige Land fordres ogsaa Damernes Underskrift forat bringe et saadant Dokument i lovlig Orden, og Lars lovede derfor senere at sende sin Kone til N.s Hus.

Madame Kari kom ogsaa efter Aftalen; men hun var tydeligt i slet Humør og øjensynligt opsat paa at gjøre Spektakler. Hun slængte sig uden videre ned i N.s Værelse, slog Hælene mod Bænken og sagde: at han Lars havde gjort hende saa mange Pæ, at hun nok kunde have Lyst til at gjøre ham et igjen ved ikke at underskrive „Dyden“, the deed“. Ikke reparerede han Taget, hun havde været vaad paa sin Ryg, lige siden hun kom til Amerika, og hun blev aldrig tør igen. Ikke satte han op „Benje“ eller „Pan“, saa Kjorene gik ind og stangede Middagsmaden for „dianer“, og Grisene gik og snusede paa lille Ola Lucifer og Jaspine. Musene havde spist Wormene af hendes Kjøle, og Spurvene haffet hendes bedste Trøje istykker. Det var en Skam og Skjændsel, hvad hun og Børnene, de uheldige Lam, maatte lide i det fremmede Land, medens han Lars svævede rundt og rundt paa Prairien, saa ikke Vorherre selv vidste, hvor han var, og gik ud og ind og dustede i de galante Huse hos de væne Panky-gal — to be save. Hr. N. standfede her hendes Ordstrøm med et Par kraftige Ord, og nu vendte Breden sig mod ham, hvilket nok egentligt fra først af havde været Meningen. Hun fortalte ham, at hun vidste godt at han havde gjort: „lite Godt“, siden han kom til Amerika, da nok ikke mange af bedre Folk kom derover for deres Dyders Skyld, derfor ektime-rede hun lidet hans Reverenser eller Tegnsublag-gelser eller Bederstyggheder. Nu syntes N., hun kunde være saa omtrent færdig, og bad hende derfor pakke sig eller tage, hvad der paafulgte. „Eg gaa, Not a bit of it! Dov Deg te aa ta paa meg! Eg æ a lady, not a nigger not a nobody, som Eg var i Norri. Tvi voi gamle Norri, saa di steller me Kvindfolk der. Ta paa meg, om Du tør, sejer Eg! Eg æ a lady. Eg sha nok mantere Deg! Tvi paa Deg og paa gamle Norri med!“ — og dermed tumlede hun ud greben i Armen og eftertrykkeligt hjulpen afsted af N., hvis Taalmodighed, som rimeligt kunde være, nu var ganske udtømt. I Gaarden løb hun lige hen til en Gut, som stod og huggede Ved, viste ham sin blodtede Arm med rafende Gebærder og for derpaa i Gallop op over Prairibakkerne til sit eget Hus, hvor hun gjentagne Gange skal have flaaet sig over Armen med en stor Sag. Hidlokket af det forfærdelige Opstyr, hun holdt, samlede Folk sig lidt efter lidt i og om Huset, blandt disse ogsaa Hr. Smith og to andre norske Læger, hvilket skjønne Kløverblad den Gang rejste om og drev mange Slags Præfiks blandt de norske Setlere paa Prairien. Fornemmelig under Hr. Smiths Paavirkning blev det i denne værdige Forsamling besluttet, at Hr. N. skulde anklages for Retten i Maddison for „assault and battery“. At man med nogenformhelst Udflugt til Fremgang kunde bygge en Anklage paa saa løs og urimelig en Grundvold, kan i vort ærlige Land synes besynderligt; men i Amerika er det ganske let at faa en Mand anklaget og dømt for hvad det skal være; thi idet de Forenede Stater optræde som Anklager, kan den Klagede vidne og sværge i sin egen Sag, og dermed er Delinkventen fældet, medmindre han kan opstille to Modvidner, der overbevise den Klagede om falsk Ed. Dette er vel i Regelen temmelig vanskeligt, og vi skulle i det Følgende se, at Hr. Smith, stolende paa de amerikanske Forhold, ikke saa ganske havde gjort Regning uden Vært.

Næste Dag holdt en Slæde udenfor N.s Dør. To Mænd steg ud, bankede paa med hele Næven og slentrede ind. Den ene af dem var drukken, den anden nogenlunde ædru. Den Drukne stak Pegefingeren ind i N.s Ryg og sagde: There is the man. Den Anden tog et Papir frem, forklarede, at han var Sherif og i de Forenede Staters Navn havde at tage the N.s body forth with

to Maddison, som anklaget for Overfald paa fægsløs Mand.

N. havde altsaa snarest muligt at gjøre sig færdig og sætte sig i den for ham bestemte Slæde, der saa saa skrøbelig og brøstfældig ud, som om den var hentet fra den gamle Verden specielt forat ærgre ham. Hesten var af samme Slags. Alting gammelt og udbrugt, kun Stillingen splinterny, — med en Konstabel foran sig at rejse som Arrestant, anklaget for Overfald og Slagsmaal! Det var en Lej Rjoretur, Humøret stod paa Frysepunktet! Thermometret viste paa 12 Graders Kulde, og det snoede bitterligt paa den aabne Prairie, hvor Sneen laa i dybe Faner; men som om dette ogsaa var indrettet til hans Plage, kuns der, hvor man ikke kunde kjøre.

Men Prairierne er altid kjedelige! Kjedelige er de at rejse paa ved deres store Ensformighed, der gjør En hovedsvimmel, saa man tror at staa stille, medens Græsset, Buskene og hele Sletten kjører. Kjedelige er de at gaa paa, fordi de i alle Fald ikke den Gang havde Veje, og frem kom man aldrig, fordi man viklede sine Fødder ind i det lange Græs. Men dejlige kan de ogsaa være, det maa jeg dog indrømme, naar dette bliver antændt, og Jldkolonner og Røgspjeler bragende og fusende i Rækker og Geled løber op ad Forhøjninger og Bakker. Bakke er de ogsaa, naar Somren har dækket dem med sit Blomstertæppe, skjøndt dette vistnok gjælder mindre for Wisconsin end for Sydens Prairie; thi hine er tarveligt prydede med Blomster og Græsset ofte kort og afvedet af Solen. Kun nede mellem de fugtige Jordhøjninger pranger Farverne i rig og frodig Pragt, og Græsset er friskt, fyldigt, ofte stærkt vellugtende og krydret. I disse smaa Dalfjører finder man ogsaa de ofte omtalte Lunde, der danner velkomne Støttestøtter for Njet, som trættes af Engsletternes store Ensformighed og forgjæves spejder efter de hjemlige, blinkende Fjorde og de velsignede blaa Bjerger i Baggrunden, der medtager vor Længsel og vor Tante. Thi her er ingen anden Verling i Landskabet end de sig stedske gjentagne Linjer af Prairibakkerne, der i bløde Linjer aftegner sig mod Horisonten og i Afstand ser temmelig høje ud, men ligesom høfligt udjevner sig, naar man nærmer sig dem.

Sin første Skjønhed laaner dog Prairien fra Solen, Belysningen, og hvilken Gjenstand gjør ikke dette, fra den unge Bige, der prydet med Roser og Berler spinger sig i Balsalen under Lampernes magiske Skær, til det kolde høje Fjeld, der staar med Morgenguld og Farveglød paa sin snedækte Top. Lad mig ikke tage Exempler fra den abstrakte Verden, hvor ogsaa Belysningen, Rygterne, Dmødmet spiller den samme Rolle som i den materielle, men holdt mig til Prairien, der er dejlig med dens vide Horizont, naar Skyerne om Middagen jager gennem den lette, klare Luft og kaster deres slagrende Slør over Sletterne, eller naar den pludselig indtrædende Aftendæmring tegner skarpe Konturer og lange forte Skygger over Grønsværet, eller naar et Uvejr trækker op med en for disse Strøg ejendommelig Heflighed og Hurtighed, hvorom vi i den gamle Verden ikke formaar at danne os noget Begreb. Som trukne i en Snor samler sig med Et tunge, forte Skyer over den hele, vide Horizont. Lyn følger paa Lyn, gennemkrydser Skyerne i alle Retninger og glimter som tusinde dragne Bajonetter i Luften. Det suser og bruser, som om alle Jordens Elve vare slupne løs. Stormen rusker i Træernes Toppe, knækker deres Grene, river mange af dem op med Rod og hvirvler dem i frygtelig Dans hen over Markerne. Tordenen ruller og drøner Skrald i Skrald fra alle Verdens fire Hjørner og samler sig i en eneste Dommendagsbasun over dit Hoved. Dine Sandser bedøves; de er for svage til at fatte det mægtige Oprør i Naturen. Regnen styrter strømmevis ned fra Himlens aabne Sluser, og Egnen er i et Øjeblik forvandlet til en Sø. Men pludselig trækker den samme mægtige Haand i Snoren. Forhøret ruller bort fra Himlen, og klarere end nogensinde straalder den ihærdige, utrættelige amerikanske Sol, som om den blot havde taget sig lidt Hvile bag sine Gardiner for atter at kunne lyse og stege med fordoblet Kraft! Vandene fordeler sig igjen, og Græsset blinker grønt og friskt efter Syndfloden.

Og nu Farvel Prairie — nok om Dig denne Gang. Jeg vil overlade til Enhver at tænke sig

*) Dette Stykke har været trykt i „N. Nyhedsblad“, men bliver efter Ønske aftrykt her, da det vist ikke havde nogen udbredt Læstetreds og slet ikke den, for hvem det vistnok nærmest er bestemt. Skildringen synes naturtro og giver et mærkeligt Indblik i derværende Forhold. B. B.

